

30. april 2009

Over 80.000 arbejdsløse – risiko for det dobbelte i 2010

Arbejdsløsheden steg i marts med 10.600 fuldtidspersoner til 82.100 sammenlignet med februar. De seneste tre måneder alene er ledigheden steget med 21.100 personer. I vores prognose for arbejdsmarkedet fra februar forudså vi, at arbejdsløsheden kunne nå 140.000 ved udgangen af 2010. Hvis den nuværende udvikling med meget kraftige ledighedsstigninger fortsætter, frygter vi imidlertid, at arbejdsløsheden stiger til ca. 160.000 fuldtidsledige ved udgangen af 2010. Dermed kommer ledigheden ved denne krise til at stige mindst lige så voldsomt som under oliekriserne. Samtidig tegner vækstudsigterne meget dystre, og et fald i BNP på op i mod 3 pct. i år kan ikke udelukkes. Der er derfor langt op til en vækst på 1½-2 pct., som er kravet til væksten, før vi kan gøre os håb om en vending på arbejdsmarkedet. AE anbefaler derfor fortsat en vækstpakke med fremrykning af offentlige investeringer og opkvalificering af arbejdskraften.

Den sæsonkorrigerede arbejdsløshed steg ifølge Danmarks Statistik fra februar til marts 2009 med 10.600 fuldtidspersoner. Vi skal tilbage til oliekriserne for at finde tilsvarende månedlige stigninger i ledigheden. Arbejdsløsheden på 82.100 fuldtidspersoner svarer til en ledighedsprocent på 2,9 pct. af arbejdsstyrken. Siden juni 2008, hvor ledigheden bundede med 46.700 fuldtidspersoner, er ledigheden steget med næsten 35.500 fuldtidspersoner. Samtidig har Danmarks Statistik opjusteret arbejdsløsheden de foregående måneder, således at der nu er 12.300 flere arbejdsløse, end der var, da tallene for februar blev offentliggjort første gang.

Fra februar til marts er der blevet knapt 10.000 flere ledige dagpengemodtagere og 800 flere kontanthjælpsmodtagere.

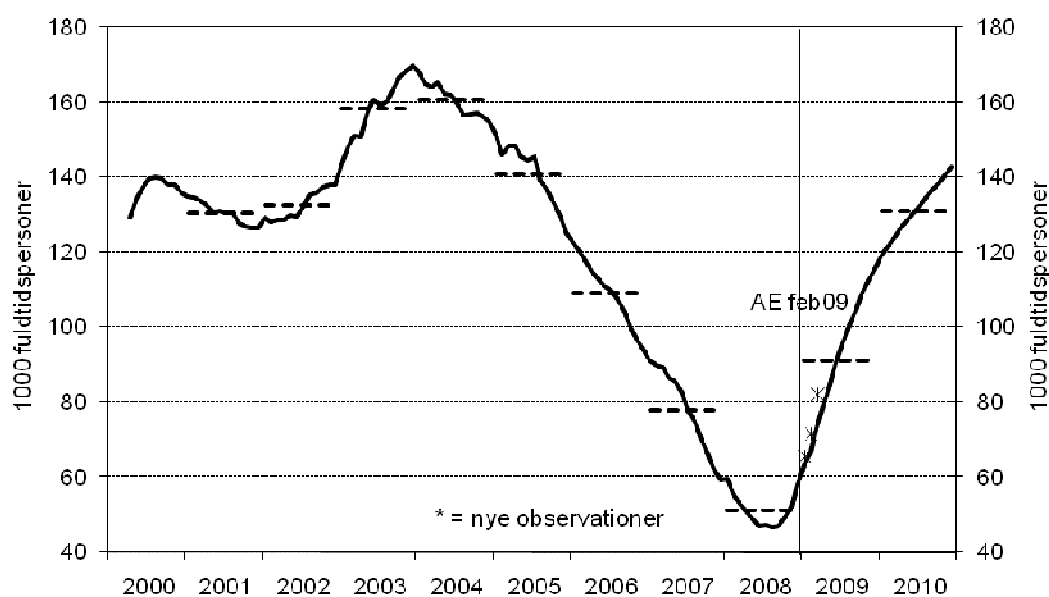
Aktiveringen af forsikrede arbejdsløse har ligget næsten uændret den seneste måned (sæsonkorrigeret). Aktiveringsgraden (aktiverede divideret med bruttoledigheden) er dog faldet markant de seneste måneder. Fra juni 2008 til marts 2009 er aktiveringsgraden faldet fra 28,2 pct. til 17,2 pct. Det illustrerer, hvor stor en udfordring jobcentrene står over for den kommende tid.

Figur 1 (nedenfor) sammenholder udviklingen i arbejdsløsheden med vores seneste ledighedsprognose. Som det fremgår, stiger ledigheden nu markant mere end forventet i vores februarprognose. For marts måned er ledighedsniveauet nu godt 9.000 højere end forventet i vores prognose.

I vores prognose for arbejdsmarkedet fra februar forudså vi, at arbejdsløsheden kunne nå 140.000 ved udgangen af 2010. Hvis den nuværende udvikling med meget kraftige ledighedsstigninger fortsætter, frygter vi imidlertid, at arbejdsløsheden stiger til ca. 160.000 fuldtidsledige ved udgangen af 2010. Dermed kommer ledigheden ved denne krise til at stige mindst lige så voldsomt som under oliekriserne.

Forskellen på oliekriserne og denne krise er imidlertid, at under oliekriserne steg arbejdsudbuddet – dvs. at ledigheden steg mere, end beskæftigelsen faldt, fordi der samtidig kom flere ud på arbejdsmarkedet. Noget sådant forventes ikke at ske ved denne krise – tværtimod.

Figur 1. Arbejdsløshed, AErådets prognose og nye tal

Kilde: Danmarks Statistik og AErådet.

Faldende arbejdsudbud mindsker arbejdsløshedsstigning

Arbejdsstyrken er fra 3. til 4. kvartal 2008 faldet med knapt 2.000 personer. AE mener, denne udvikling vil fortsætte og endda tage til i styrke i 2009.

Med udsigt til at BNP i år falder mellem 2½ og 3 pct., er det ikke urealistisk at beskæftigelsen i år falder 70.000-80.000 personer sammenholdt med 2008. Med en årsstigning i arbejdsløsheden på omkring 50.000 fuldtids personer betyder det, at arbejdsstyrken vil falde 20.000-30.000 personer.

Det er et historisk stort fald i arbejdsstyrken, hvis det sker, og det kan have varige negative effekter på økonomiens vækstopportuniteter.

Nogle af dem, der forlader arbejdsstyrken, vil være udlændinge samt unge, der de senere år har valgt lønchecken frem for uddannelse. Men der er også stor risiko for, at flere ældre vil trække sig tilbage, og at svage grupper igen forsvinder ud af arbejdsmarkedet. Det er bekymrende, fordi de ældre sjældent kommer tilbage på arbejdsmarkedet igen, når konjunkturerne vender, ligesom de svage grupper kan miste tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Vækstplan påkrævet

Vækstudsigterne tegner meget dystre, og et fald i BNP på op i mod 3 pct. i år kan bestemt ikke udelukkes. Der er derfor langt op til en vækst på de 1½-2 pct., som er påkrævet for en vending på arbejdsmarkedet. AE anbefaler derfor fortsat en vækstpakke med fremrykning af offentlige investeringer og opkvalificering af arbejdskraften. Forårspakke 2.0 ændrer desværre ikke på dette billede.

AE anbefaler en pakke med hovedvægt på offentlige investeringer. Offentlige investeringer er klart den mest effektive måde at stimulere den økonomiske vækst og beskæftigelse. Talrige rapporter peger på, at der er et stort efterslæb på det offentlige investeringsområde inden for f.eks. vedligehold af offentlige anlæg og bygninger. Ligeledes ligger der et meget stort vedligeholdelsesefterslæb af de almene boliger. Der er derfor rigeligt med rentable og nødvendige projekter at tage fat på.

Det er altafgørende, at vækstkrise ikke får lov til at forplante sig til en stor arbejdsmarkedskrise, hvor vi som illustreret risikerer, at mange helt trækker sig ud af arbejdsmarkedet.

Aktiveringsgraden er som nævnt faldet ganske markant igen i takt med, at arbejdsløsheden er begyndt at stige de seneste måneder. Vi frygter, at kom-

municipaliseringen af den statslige jobindsats per august 2009 vil trække i samme retning. Det er meget uheldigt i en situation, hvor den aktive arbejdsmarkedspolitik burde være helt oppe i omdrejninger. Vi skal undgå, at alt for mange ryger tilbage i langtidsledighed eller bliver marginaliseret og i værste fald helt forlader arbejdsmarkedet.

Samtidig ligger der en stor udfordring i at få opkvalificeret arbejdsstyrken, så den er rustet til de udfordringer, der venter på den anden side af krisen – tiden skal bruges fornuftigt. AE anbefaler derfor også, at en vækstpakke udover offentlige investeringer indeholder initiativer, der skal hæve arbejdsstyrkens uddannelsesniveau. Det kunne f.eks. være en øget indsats med opkvalificering via voksen- og efteruddannelse samt initiativer i forhold til de mange unge, der falder fra ungdomsuddannelserne.